УДК 616.527.3:615.281.8: 614.27: 615.454.1

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДОСТУПНОСТІ ПРОТИГЕРПЕТИЧНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ МІСЦЕВОГО ВИКОРИСТАННЯ НАЯВНИХ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Подошовка Т.Ю., Ткачова О.В.
Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. В Україні протягом останніх десяти років захворюваність на герпетичні інфекції зросла з 8 до 20 випадків на 100 тис. населення. У великих містах ці цифри вищі у 3–4 рази [1].

Лікування герпетичної інфекції спрямоване на пригнічення репродукції вірусу в період гострих проявів і формування адекватної імунної відповіді з її тривалим збереженням. Для цього використовується низка лікарських засобів (ЛЗ) з противірусною (протигерпетичною) дією як для системного, так і для місцевого застосування. До основних протигерпетичних ЛЗ належать аналоги нуклеозидів - ацикловір, пенцикловір, валацикловір, фамацикловір [2]. Водночас валацикловір і фамацикловір є початково неактивними сполуками, які в організмі людини перетворюються на ацикловір і пенцикловір відповідно. Механізм дії цих сполук базується на блокуванні синтезу ДНК реплікованого вірусу шляхом інгібування ферменту ДНК полімерази. Недоліком зазначених препаратів є відсутність впливу на віруси, що перебувають у латентному стані [2].

Метою даної роботи стало дослідження асортименту та соціально–економічної доступності протигерпетичних лікарських засобів для місцевого застосування на фармацевтичному ринку України за період протягом 2016–2018 років.

Методи дослідження. Аналіз асортименту протигерпетичних лікарських засобів проводили протягом 2016–2018 років за даними інформаційно–пошукової системи «Моріон», яка дозволяє аналізувати асортимент, середні роздрібні ціни, кількість реалізованих упаковок ЛЗ за певний період [3].

Для аналізу соціально-економічної доступності протигерпетичних ЛЗ розрахували показник адекватності платоспроможності (Ca.s.), який показує частку заробітної плати, що витрачається на придбання ЛЗ на місячний курс лікування і розраховується за формулою: $Ca.s. = P/Wa.w. \times 100\%$, де P – вартість курсу лікування на 1 місяць, Wa.w. – середня заробітна плата за досліджуваний рік [4].

Значення величини середньої заробітної плати в Україні за досліджувані роки знаходили на сайті державної служби статистики України [5]. Усі торгові назви (ТН) були розділені на три категорії: високодоступні, значення показника адекватності платоспроможності яких було менше 5% ($Ca.s.< 5\%$), середньодоступні ($5\% < Ca.s.< 15\%$) та малодоступні ($Ca.s. > 15\%$) [4].

Основні результати дослідження. Результати аналізу асортименту протигерпетичних препаратів за даними інформаційно–пошукової системи «Моріон» наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Аналіз асортименту ЛЗ на фармацевтичному ринку України за 2016–2018 роки

АТС код, МНН ЛЗ	Кількість ТН			Співвідношення іноз/вітч			Діапазон цін min/max		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
D06BB03 Ацикловір	11	11	11	5/6	5/6	5/6	17,59-154,30	22,21-142,55	29,48-149,25
D06BB04 Подофілотоксин	1	1	–	1/0	1/0	–	342,97	331,39	–
D06BB06 Пенцикловір	3	3	3	2/1	2/1	2/1	32,45-118,23	24,70-141,93	26,64-154,20
D06BB10 Іміквімод	2	1	1	2/0	1/0	1/0	1188,88-1357.23	1428,42	1506,29
D06BB11 Докозанол	2	1	1	0/2	0/1	0/1	80,95-93,07	105,28	107,90
D06BB16 Денотивір	1	1	1	1/0	1/0	1/0	86,79	89,75	91,86
D06BB53 Ацикловір, комбінації	–	1	–	–	1/0	–	–	62,59	–
Усього ЛЗ	**20**	**19**	**17**	**11/9**	**11/8**	**9/8**	**17,59–1357,23**	**22,21–1428,42**	**26,48 – 1506,29**

При аналізі фармацевтичного ринку України за 2016–2018 рр. було встановлено 7 МНН, на основі яких на ринку були представлені від 17 до 20 ТН. Препарати в основному були представлені іноземними виробниками з Бельгії, Великобританії, Польщі, Хорватії, Індії. Співвідношення вітчизняних ЛЗ до імпортних у середньому склало 58% іноземних до 42% вітчизняних. Діапазон цін на ЛЗ коливався від 17,59 грн у 2016 році до 1506,29 грн у 2018 році, що дозволило оптимізувати витрати на лікування хворих на герпес. Найменш вартісним препаратом виявився ЛЗ «Ацикловір-Фармак», виробництва Фармак (Україна), крем 5 %, 5 г, а найбільш вартісним став ЛЗ «Алдара», виробництва Meda Pharmaceuticals Switzerland (Швейцарія), крем 5 %, саше 250 мг, №12.

Для аналізу соціально-економічної доступності протигерпетичних ЛЗ розрахували показник адекватності платоспроможності (Ca.s.), що показує частку заробітної плати, яка витрачається на придбання ЛЗ на місячний курс лікування. Результати оцінки за показником адекватності платоспроможності (Ca.s.) наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Аналіз соціально–економічної доступності протигерпетичних лікарських засобів протягом 2016–2018 рр.

АТС – код та МНН	% кількості ТН різного ступеня доступності за показником Ca.s.			
	Категорія доступності	2016 р.	2017 р.	2018 р.
D06B B03 Ацикловір	Високодоступні	100 (11 ТН)	100 (11 ТН)	100 (11 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлені		
	Малодоступні			
D06B B04 Подофілотоксин	Високодоступні	Не виявлені	100 (1 ТН)	100 (1 ТН)
	Середньодоступні	100 (1 ТН)	Не виявлені	
	Малодоступні	Не виявлені		
D06B B06 Пенцикловір	Високодоступні	33,3 (1 ТН)	33,3 (1 ТН)	33,3 (1 ТН)
	Середньодоступні	66,6 (2 ТН)	66,6 (2 ТН)	66,6 (2 ТН)
	Малодоступні	Не виявлені		
D06B B10 Іміквімод	Високодоступні	50 (1 ТН)	Не виявлені	
	Середньодоступні	Не виявлені		
	Малодоступні	50 (1 ТН)	100 (1 ТН)	100 (1 ТН)
D06B B11 Докозанол	Високодоступні	100 (2 ТН)	100 (1 ТН)	100 (1 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлені		
	Малодоступні			
D06B B16 Денотивір	Високодоступні	100 (1 ТН)	100 (1 ТН)	100 (1 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлені		
	Малодоступні			
D06B B53 Ацикловір, комбінації	Високодоступні	Не виявлені	100 (1 ТН)	Не виявлені
	Середньодоступні	Не виявлені		
	Малодоступні			
Загальна кількість	Високодоступні	80 (16 ТН)	84,2 (16 ТН)	82,3 (14 ТН)
	Середньодоступні	15 (3 ТН)	10,5 (2 ТН)	11,8 (2 ТН)
	Малодоступні	5 (1 ТН)	5,3 (1 ТН)	5,9 (1 ТН)

Проведений аналіз показав, що протигерпетичні препарати представлені переважно високодоступними препаратами, невелика частка ЛЗ – середньодоступними, і лише 1 ТН іміквімоду була віднесена до малодоступних.

Усі препарати МНН ацикловіру (D06BB03) та денотивіру (D06BB16) протягом 2016–2018 років були віднесені до високодоступних.

Препарати подофілотоксину (D06BB04) протягом 2016 року були віднесені до середньодоступних, а у 2017–2018 рр. їх доступність підвищилась до рівня високодоступних.

Серед препаратів пенцикловіру (D06BB06) протягом 2016-2018 рр. 1 ТН ЛЗ була високодоступною, а інші 2 ТН – середньодоступними ЛЗ (33,3% – 1 ТН і 66,6% – 2 ТН відповідно).

Серед препаратів іміквімоду (D06BB10) у 2016 р. 2 ТН були віднесені рівною мірою до високо- та до середньодоступних препаратів (по 1 ТН). Надалі у 2017-2018 рр. їх доступність знизилась, і 1 ТН, присутня на ринку, була віднесена до малодоступних.

Серед препаратів докозанолу (D06BB11) у 2016–2018 рр. на ринку щороку

було представлено по 1 ТН високодоступних препаратів.

Висновки.

4. Протигерпетичні препарати на фармацевтичному ринку України за 2016-2018 рр. були кількісно представлені від 17 до 20 ТН на основі 7 МНН здебільшого іноземними виробниками. Препарати мали широкий діапазон цін (від 17,59 грн. у 2016 р. до 1506,29 грн. у 2018 р.), що дозволяло оптимізувати витрати на лікування хворих із герпетичними захворюваннями.
5. Протигерпетичні препарати переважно є високодоступними для населення України на місячний курс лікування простого герпесу і можуть повністю забезпечити потребу населення в протигерпетичних засобах для місцевого використання для боротьби з захворюванням.

Література:

5. Мавров Г.И., Запольский М.Э. Эпидемиология герпетической инфекции и герпес-ассоциированных заболеваний // Український журнал дерматології, венерології, косметології. – 2013. – № 2 (49). – С. 17–22.
6. Вивчення протигерпетичної активності таблеток альтабор / Т.В. Крутських, Н.В. Нестерова, С.Д. Загородня // Фармацевтичний часопис. – 2015. – № 2. – С. 108–110.
7. Програмний комплекс «Аптека» компанії «Моріон» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pharmbase.com.ua/ru/ – Дата звернення: 20.02.19.
8. Фармакоепідеміологічні дослідження обсягів споживання антигіпертензивних лікарських засобів в Україні: монографія / Л. В. Яковлєва, О. Я. Міщенко, В. Ю. Адонкіна. – Х. : НФаУ, 2017. – 108 с.
9. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua – Дата звернення: 20.02.20.